Digipedagogiikkaa ja käytännön harjoittelua hoitotyön koulutusohjelmassa

6.3.2017

SeAMKin sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajaopiskelijoiden ensimmäisen lukuvuoden opintoihin sisältyy käytännönläheinen Hoitotyön perustaidot -opintojakso. Tällä kertaa opintojakson toteutuksessa haluttiin kokeilla lähestymistapaa, jossa pyrittiin yhdistämään digipedagogiikka sekä opiskelijoiden osallistaminen oppimiseensa. Tavoitteena oli opiskelijoiden vuorovaikutustaitojen sekä opetus- ja ohjausosaamisen kehittyminen, joita tarvitaan sairaanhoitajan ammatissa. Pedagoginen lähestymistapa mukaili Problem Based Learning -ajattelua, jossa opiskelijalla on aktiivinen rooli oppimisessaan (MacVane Phipps ym. 2015). Kurssille osallistui 24 ensimmäisen lukuvuoden hoitotyön opiskelijaa.

Hoitotyön perustaidot -opintojakson toteutus

Opintojakson ensimmäinen osuus koostui teoriaosuudesta, joka toteutettiin luento-opetuksena sekä verkkokeskusteluina. Opiskelijoiden tarpeet haastavat opettajia miettimään pedagogiikkaa, joka ei ole sidottu aikaan tai paikkaan (Smith & Foley 2016), joten tällä opintojaksolla päädyttiin toteuttamaan osa teoriaopinnoista verkko-opetuksena opiskelijavetoisesti. Digipedagogiikan käytön tavoitteena oli, että opiskelijat oppivat käyttämään Moodlea verkko-oppimisympäristönä, koostamaan materiaalia verkkoon, hakemaan tutkimustietoa sekä argumentoimaan verkkokeskusteluissa tutkittuun tietoon viitaten.

Kurssin alkuinfossa kullekin 4 – 5 hengen ryhmälle annettiin aihe, josta oli tehtävä Moodleen keskustelualustalle 15 dian powerpoint -esitys. Aiheita olivat: aseptiikka, erittäminen, ravitsemus, hengitys ja verenkierto. Kukin ryhmä vuorollaan toimi oman aiheensa puheenjohtajina opettaen verkkokeskustelussa muita opiskelijoita. Toiset opiskelijat olivat aktiivisia keskustelijoita ja esittivät aiheesta kysymyksiä, jakoivat kokemuksiaan käytännöstä ja linkittivät hakemaansa tietoa keskustelualueelle kaikkien käytettäväksi. Tällaisen oppimistavan on todettu lisäävän opiskelijoiden kykyä kriittiseen ajatteluun (Brudvig ym. 2016) ja opiskelusta tiimeissä on hyviä kokemuksia hoitotyön alueelta (Cheng ym. 2014).

Opettajan rooli oli olla keskustelun kokoaja ja varmistaa, että kaikki oleellinen tieto saavutti opiskelijat. Jokaisen verkkokeskustelun jälkeen opettaja koosti Moodlessa yhteenvedon käydystä keskustelusta, mikä osaltaan syvensi opiskelijoiden oppimista (Vuopala ym. 2016). Mikäli jokin asia oli jäänyt vaille vastausta, opettaja täydensi verkko-opetusta esimerkiksi linkittämällä aiheeseen liittyvän verkkosivuston tai hoitotieteellisen artikkelin sekä osoittamalla asiaan liittyvät oppikirjan sivut.

Opintojakson toinen kokonaisuus muodostui luokkahuoneessa tapahtuvasta käytännön harjoittelusta eli laboraatiosta. Laboraation tavoitteena oli, että opiskelija pystyi yhdistämään teoriatietonsa käytäntöön. Kunkin ryhmän verkossa pitämään keskusteluaihepiiriin sisältyi toimenpide, josta täytyi suunnitella ja toteuttaa 20

minuutin opetustapahtuma muulle ryhmälle. Tavoitteena oli, että opiskelijoiden oppimismotivaatio, itseluottamus sekä opetus- ja ohjausosaaminen vahvistuisivat.

Laboraatioissa opettajia oli kaksi, jotka seurasivat opiskelijoiden toteuttamaa opetustapahtumaa ja tarvittaessa täydensivät opiskelijoita tai kertoivat esimerkkejä erilaisista potilastilanteista, mikä konkretisoi kädentaitoja käytäntöön. Opetus tapahtui kahdessa luokassa, jotta opiskelijat pystyivät työskentelemään pienemmissä ryhmissä. Laboraatioissa jokainen opiskelija pääsi harjoittelemaan kädentaitoa vaativia toimenpiteitä, kuten verenpaineen mittausta, katetrointia ja nenämahaletkun laittoa. Samalla opettajat varmistivat opiskelijoiden ymmärtävän syy-seuraussuhteita kliinisille kädentaidoille eli sitä miksi mitäkin toimenpiteitä potilaille tehdään.

Käytännön harjoittelu perustaitojen osaamisen syventäjänä

Hoitotyön koulutusohjelmassa vuorottelevat teoriaopinnot ja käytännön harjoittelu erilaisissa hoitotyön ympäristöissä. Käytännön harjoittelu muodostaa ison kokonaisuuden opinnoista ja 3,5 vuotta kestävän koulutuksen aikana harjoittelujaksoja kertyy useita.

Hoitotyön perustaidot -opintojakson suoritettuaan opiskelijat aloittivat viiden viikon harjoittelun erilaisissa hoitotyön ympäristöissä sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioissa. Harjoittelujakson jälkeen opiskelijoille järjestetään mahdollisuus keskustella eli reflektoida harjoittelusta toisten opiskelijoiden ja hoitotyön opettajien kanssa. Reflektiot syventävät oppimista, koska opiskelijat peilaavat kokemuksiaan toisten opiskelijoiden kanssa. Tällä kertaa hoitotyön perustaitojen harjoittelun reflektio toteutettiin käyttämällä puolivalmiita lauseita, jotka opiskelijat täydensivät omia kokemuksiaan kuvaaviksi. Tällä tavalla varmistettiin, että jokainen opiskelija kertoo harjoittelustaan ja oppimiskokemuksia käsitellään monipuolisesti. Lauseet herättivät hyvin keskustelua ja ryhmässä purettiin esimerkiksi eettisiä potilaan kohtaamiseen ja hoitoon liittyviä kysymyksiä. Toinen opettajista kokosi opiskelijoiden kertomien asioiden pohjalta yhteenvetoa Padletiin, jonka linkki lähetettiin sähköpostitse opiskelijoille. Näin he pääsivät vielä jälkeenpäin kiinni asioihin, joita reflektiossa oli käsitelty. Kumpikaan ohjanneista opettajista ei ollut aiemmin käyttänyt tällaista menetelmää, mutta kokemus oli positiivinen ja jää käyttöön jatkossakin.

Harjoittelun reflektiossa opiskelijat totesivat oppimista edistäneen sen, että he olivat jo koulussa Hoitotyön perustaidot -opintojakson toisessa kokonaisuudessa pohtineet eri toimenpiteiden välineistöä, työjärjestystä ja aseptiikkaa. Kehitettävää omassa toiminnassaan he kokivat olevan potilaan huomioimisessa, mikä on luonnollista, koska kädentaitoja vaativissa tilanteissa opiskelija keskittyy toimenpiteeseen ja potilaan huomiointi unohtuu usein. Tämä taito vahvistuu opintojen edetessä erilaisten käytännön hoitotyön harjoittelujaksojen myötä. (Pahkala ym. 2013.)

Pohdinta

Opettajan näkökulmasta edellä kuvattu kokemus oli mielenkiintoinen ja osoitti, että näinkin käytännönläheiseen opintojaksoon pystyy yhdistämään verkko-opetuksen ilman, että opetuksen vaikuttavuus kärsii (McCut-cheon ym. 2015). Haastavaa oli miettiä kokonaisuudet opiskelijoiden laboraatioissa pitämiin opetustuokioihin siten, etteivät ne olleet liian haastavia ensimmäisen lukuvuoden opiskelijoiden opetettaviksi. Kliinisissä kädentaidoissa palautteen antaminen on tärkeä osa oppimista (Plakht ym. 2013), mihin täytyy jatkossa kiinnittää enemmän huomiota. Palautteessa voisi hyödyntää esimerkiksi vertaisarviointia (Young Sook ym. 2016) tai opettajan palautelomaketta (Calleja ym. 2016). Harjoittelun reflektio onnistui myös ja opettajana tuntui palkitsevalta nähdä opiskelijoiden kehittyminen opintojakson ja harjoittelun aikana. Kokonaisuus oli hyvin onnistunut ja jatkossa tulemme käyttämään vastaavia opetustapoja eri opintojaksojen toteutuksissa.

Teksti:

Marjut Asunmaa ja **Tiina Koskela**, SeAMK Sosiaali- ja terveysala

Lähteet:

Brudvig T.J, Mattson D.J & Guarino A.J. 2016. Critical Thinking Skills and Learning Styles in Entry-Level Doctor of Physical Therapy Students. Journal of Physical Therapy Education 30 (4), 3-10.

Calleja P, Harvey T, Fox A & Carmichael M. 2016. Feedback and clinical practice improvement: A tool to assist workplace supervisors and students. Nurse Education in Practice 17, 167-173.

Cheng C-Y, Liou S-R, Hsu T-H, Pan M-Y, Liu H-C & Chang C-H. 2014. Preparing nursing students to be compe-tent for future professional practice: applying the team-based learning-teaching strategy. Journal of Profes-sional Nursing 30 (4), 347-356.

MacVane Phipps F.E, Whitney E, Meddings F & Evans M. 2015. Embedding the 6 Cs: Problem-based learning the Bradford way. British Journal of Midwifery 23 (5), 330-335.

McCutcheon K, Lohan M, Traynor M & Martin D. 2015. A systematic review evaluating the impact of online or blended learning vs. face-to-face learning of clinical skills in undergraduate nurse education. Journal of Advanced Nursing 71(2), 255-270.

Pahkala T, Lukkarinen H & Kääriäinen M. 2013. Hoitotyön opiskelijoiden kliininen osaaminen. Hoitotiede 25(1), 12-23.

Plakht Y, Shiyovich A, Nusbaum L & Raizer H. 2013. The association of positive and negative feedback with clinical performance, self-evaluation and practice constribution of nursing students. Nurse Education Today 33 (10), 1264-1268.

Smith M.L & Foley M.R. 2016. Transforming clinical education in obstetrics and and gynecology: Gone is the day of the sage on the stage. Obstetrics & Gynecology 127 (4) 763-767.

Vuopala E, Hyvönen P & Järvelä S. 2016. Interaction forms in successful collaborative learning in virtual learn-ing environments. Active Learning in Higher Education 17(1), 25-38.

Young Sook R, Michelle K & Eun Ho H. 2016. Comparison of instructor-led versus peer-led debriefing in nurs-ing students. Nursing & Health Sciences 18 (2), 238-245.